

Saltdal kommune
Kirkegt. 23
8250 Rognan

Saksb.: Øyvind Skogstad
e-post: fmnooys@fylkesmannen.no
Tlf: 75 53 15 68
Vår ref: 2016/4375
Deres ref:
Vår dato: 28.06.2016
Deres dato: 28.06.2016
Arkivkode: 433.52

Tillatelse til skadefelling av jerv og gaupe på vestsida i Saltdal

Fylkesmannen viser til SMS av 27.06.2016 og e-post av 28.06.2016 fra jordbrukssjef i Saltdal kommune om skadefellingstillatelse på jerv og gaupe på vestsida i Saltdal kommune.

Vedtak

Fylkesmannen gir med dette tillatelse til skadefelling av én jerv og ei gaupe i deler av Saltdal kommune fra og med 28.06.2016 til og med 03.07.2016. Dersom det påvises nye, ferske tap til jerv eller gaupe i løpet av disse dagene, forlenges fellingsperioden automatisk fram til og med 13.07.2016.

Tillatelsen gjelder med tilhørende vilkår nederst i brevet.

Grunnlaget for avgjørelsen

Vedtaket er fattet i medhold av naturmangfoldloven § 18 og § 77, jf. rovviltforskrifta § 9. Rovviltnemnda i Nordland har i vedtak av 25.05.2016 fastsatt en kvote på 4 betingede fellingstillatelser for jerv i Nordland i perioden 01.06.2016 – 15.02.2017. Miljødirektoratet har i brev av 31.05.2016 gitt Fylkesmannen i Nordland en kvote for betingede fellingstillatelser på 2 gauper for perioden 01.06.2016 – 15.02.2017. Det er ikke felt jerv eller gaupe på skadefelling så langt denne sommeren.

Etter viltloven er jerv, bjørn, ulv og kongeørn fredet. Dette innebærer at målsettingen om en bærekraftig forvaltning er et overordnet hensyn ved forvaltning av disse artene. Fellingstillatelse gis for å forhindre at rovvilt gjør skade på bufe og tamrein. Ved vurdering av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan.

I den vedtatte forvaltningsplanen for rovvilt i Nordland heter det blant annet:

"Ved vurdering av skadefelling som et tapsforebyggende tiltak ønsker Rovviltnemnda at det legges vekt på følgende forhold:

- Om tapssituasjonen er i samsvar med kriteriene for en akutt tapssituasjon.*
- Om andre forebyggende tiltak er vurdert eller utprøvd og ikke har vist seg å fungere.*
- Bestandssituasjonen for den aktuelle rovviltarten.*
- Om bestandsmålet er oppnådd i det aktuelle delområdet i Nordland. Dette skal også tillegges vekt selv om bestandsmålet for fylket sett under ett ikke er oppnådd.*
- Ut i fra en generell vurdering er det mindre aktuelt å tillate skadefelling på slutten av beitesesongen for sau, enn i starten. Dette fordi tidlig nedsanking er et effektivt tiltak*

som er godt egna på slutten av beitesesongen, i motsetning til skadefelling som i gjentatte sesonger har vist seg vanskelig å lykkes med.

- *Om tapssituasjonen er innenfor prioritert beiteområde eller kalvingsområde, i de utvalgte kyststrøkene (jf. kap. 4.2) eller i Lofoten/Vesterålen, ønsker Rovviltneemnda en lav terskel for skadefelling av store rovdyr. Det kan i disse områdene være aktuelt med skadefelling selv om kriteriene for en akutt tapssituasjon ikke er klart oppfylt.*
- *Områdets betydning som beiteområde for sau eller rein.”*

Videre i forvaltningsplanen er det fastsatt følgende kriterier for en akutt tapssituasjon:

”Om det foreligger en akutt tapssituasjon på sau og lam vil bli vurdert ut i fra:

- *Antall sau og lam dokumentert tatt av fredet rovvilt, tap siste uke og tapsutvikling, vil bli tungt vektlagt. Antall sau i beiteområdet vil være av betydning. Ved søknad om skadefelling vil antall dokumenterte til den aktuelle rovviltart være avgjørende, samt om andre forebyggende tiltak for å hindre tap er forsøkt i tilstrekkelig grad.*
- *Anslått antall sau som mangler ut i fra søyenes kodemerkning, samt opplysninger om at enkelte søyer tar seg av flere lam enn sine egne. Disse opplysninger innhenter beitebrukerne ved tilsyn av sauene i utmarka.*
- *Historiske tap i det aktuelle området skal vektlegges.*
- *I prioriterte beiteområder skal terskelen for iverksettelse av tiltak, i form av for eksempel skadefelling, være vesentlig lavere.“*

Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, jf. rovviltforskriftens § 9 om fylkesmannens myndighet til iverksettelse av betinget skadefelling. Det skal særlig tas hensyn til:

- a) områdets betydning som beitemark
- b) skadenes omfang og utvikling
- c) potensialet for framtidige skader
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivarettatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 7.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i loven §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Naturmangfoldloven §§ 8 til 10 og § 12 er omtalt senere. Naturmangfoldloven § 11 gjelder kostnadene ved miljøforringelse, og blir ikke sett på som relevant i denne saken.

Jervebestanden i Nordland

Offentlige beslutninger som kan berøre naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Fylkesmannen viser til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av jerv er 1. oktober hvert år for yngleregistrering og 15. desember hvert år for DNA-analyser. Vi viser også til rapport fra Rovdata datert 13.05.2016 vedrørende bestandsstatus for gaupe, jerv, brunbjørn og ulv, vurderinger gjort i Rovviltnemndas vedtak om kvote for betinget skadefelling av 25.05.2016, samt nærmere beskrivelser i dette vedtaket.

De tre siste årene (2013-2015) er det registrert henholdsvis 44, 52 og 65 ynglinger av jerv på landsbasis. Vinteren 2014/15 ble det tatt ut 17 ynglinger, slik at «netto» antall ynglinger i 2015 var 48 stk. I Nordland er det påvist hhv. 9, 13 og 13 ynglinger de siste tre årene. Foreløpige resultater fra årets yngleregistrering viser 9 ynglinger, hvorav 4 hiuttak (kilde: Rovbase).

NINA Rapport 1232 *DNA-basert overvåking av den skandinaviske jervebestanden 2015* viser at det ble påvist 67 ulike jerver i Nordland vinteren 2014/2015. Kun en av disse jervene ble registrert i nord for Russåga og vest for Saltdalselva, og denne ble felt på lisensfelling vinteren 2015. DNA-resultatene fra vinteren 2015/2016 er ikke ferdig analysert, men foreløpige tall viser kun en hannjerv i det samme området.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen jervebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Utover enkelte påkjørsler og predasjon skjer avgangen av jerv i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen. Etter gjennomført lisensfelling og ekstraordinære uttak vinteren 2016 er det felt totalt 20 jerv – 9 voksne tisper, 5 voksne hannjerv og 6 valper. Valpene og fire av tispene ble avlivet ved hiuttak. I Saltdal kommune ble det sist vinter felt 4 jerv på lisensfelling på østsida og 1 jerv på skadefelling på vestsida.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter Fylkesmannens syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Gaupebestanden i Nordland

Siste rapport om gaupe fra overvåkningsprogrammet er NINA Rapport 1179 *Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2015*.

Vi viser også til vurderinger gjort i Miljødirektoratets vedtak om kvote for betinget skadefelling av 31.05.2016 og nærmere beskrivelser i dette vedtaket.

Bestanden av gaupe i Norge blir primært overvåket ved å registrere antall familiegrupper av gaupe i perioden 1. oktober til 28.(29.) februar. I region 7 (Nordland) er det fastsatt et bestandsmål på 10 årlige ynglinger av gaupe. Det er i den siste treårsperioden (2013-2015) registrert henholdsvis 10, 4 og 5,5 ynglinger i region 7, og registrert bestand har følgelig ligget under fastsatt bestandsmål de siste årene.

Vinteren 2015 ble det påvist ei familiegruppe av gaupe i Saltdal. Vinteren 2016

er det sporet familiegrupper flere steder i Saltdalen. Bestandsstatus for vinteren 2016 er ikke publisert av Rovdata enda.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen gaupebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Gaupebestanden er ikke avgrenset av tilgjengelig areal og det er ikke registrert sykdom på gaupe i Norge. Utover enkelte påkjørsler skjer avgangen av gaupe i hovedsak gjennom kvotejakt, slik at miljøforvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen. Kjent avgang av gaupe i Nordland vinteren 2016 var på 6 dyr, hvorav 1 voksen hunngaue. En voksen hannngaue ble felt i Saltdal, resten i sørfylket.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til anvendelse i situasjoner hvor man ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter Fylkesmannens syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Gjennomsnittlig over de siste tre årene ligger bestanden av gaupe under det fastsatte bestandsmålet for region 7. Ut fra en totalvurdering av ovennevnte forhold og med tanke på rask iverksettelse når kriteriene for skadefelling vurderes oppfylt, har Miljødirektoratet likevel gitt Fylkesmennene myndighet til å iverksette skadefelling etter forskriften § 9 innenfor gitt kvote og tidsrom.

Den aktuelle situasjonen

Det er påvist flere tap til både jerv og gaupe i det aktuelle området denne beitesesongen. Beitebrukerne gjennomfører intensivt tilsyn uten at det ser ut til å forhindre tap. Det er gjennomført forsøk på skadefelling av både jerv og gaupe i det samme området tidligere i juni, uten resultater.

Påviste tap av sau til rovvilt på vestsida i Saltdal per 28. juni:

- Kongeørn: 1 lam 13. mai
- Gaupe: 5 sau i perioden 10.-27. juni
- Jerv: 5 sau i perioden 10.-27. juni

Videre har SNO opplyst at det er funnet to kadaver i det samme området hvor dødsårsak foreløpig ikke er fastsatt.

Forebyggende tiltak

De berørte brukerne er med i Saltdal sausankerlag, som har fått tilsagn om kr 195 000,- til forebyggende tiltak i 2016. Av disse midlene er kr 90 000,- forbeholdt tilsyn ved akutte tap.

Fylkesmannens vurdering

Skadefelling skal være et virkemiddel for å felle et bestemt skadevoldende individ av rovdyr. Terskelen for innvilgelse av skadefelling skal differensieres ihht prinsippet om geografisk differensiering. Det aktuelle området er i vedtatt forvaltningsplan avsatt som prioritert beiteområde for sau, hvor det altså skal være en lav terskel for å innvilge skadefelling. Det at terskelen for uttak er lav betyr imidlertid ikke at tilstedeværelsen av rovvilt i et prioritert beiteområde i seg selv gir grunnlag for felling. I ethvert vedtak om skadefelling skal det gjøres en konkret og helhetlig vurdering av den enkelte situasjon i tråd med krav nedfelt i gjeldende regelverk, og vedtak om uttak kan bare fattes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Den regionale forvaltningsplanens inndeling av regionen i prioriterte beiteområder og prioriterte rovviltområder skal legges til grunn i disse vurderingene, men ikke som eneste kriterium.

Fylkesmannen legger til grunn at Rovviltnemnda i Nordland med sin geografiske differensiering har forsøkt å ivareta de hensyn som er nedfelt i naturmangfoldloven § 12. Vi vil imidlertid påpeke at den arealdifferensieringen som er valgt i Nordland etter vår vurdering ikke er noen god løsning. Med fragmenterte områder prioritert til rovvilt er det vanskelig å oppnå bestandsmålene innenfor disse områdene uten at leveområdene også i betydelig grad berører prioriterte beiteområder. Med gjeldende arealdifferensiering er det derfor vanskelig å forvalte soneinndelingen tydelig.

Jerv og gaupe er de rovviltartene som forårsaker størst tap av sau i Nordland. Beitesesongen 2015 ble det erstattet 1124 og 889 sau til hhv. jerv og gaupe i fylket. Saltdal er blant de kommunene som har hatt høyest tap de siste årene. I 2015 ble 185 og 162 sau erstattet som tatt av jerv og gaupe i kommunen.

Følgende forhold taler etter vår vurdering for å innvilge søknaden:

- Utvidet tilsyn har ikke forhindret rovvilttap.
- Tapene er ferske, noe som sannsynliggjør at skadevolder fortsatt kan være i området.
- Vi er fortsatt tidlig i beitesesongen og det er vanskelig å gjennomføre andre effektive tapsreduserende tiltak. Erfaringsmessig øker tapene til jerv mot slutten av beitesesongen.
- Tapene er lokalisert utenfor de vedtatte rovviltområdene med mål om yngling av jerv og gaupe. Terskelen for å tillate skadefelling av jerv og gaupe utenfor yngleområdene skal være lavere enn innenfor yngleområdene, jf. forvaltningsplanen for rovvilt i Nordland.
- Det aktuelle området ligger innenfor prioritert beiteområde for sau. Det er et mål om at det ikke skal være rovdyr som representerer et skadepotensiale i prioriterte beiteområder.
- Saltdal er blant de kommunene som har hatt høyest tap til jerv og gaupe de siste årene.
- Kunnskap om jervebestanden i området (DNA-analyser, ynglere registrering og observasjoner fra SNO og jervejegere) tilsier at det neppe er mange jerv i dette området. Et vellykket uttak kan derfor forventes å ha god tapsreduserende effekt.

Følgende forhold taler etter vår vurdering for ikke å innvilge søknaden:

- Sjansen for å lykkes med fellingsforsøk om sommeren er små.
- På denne tiden av året er det en sjanse for å felle mordyr som har små unger som er avhengige av mora.
- Bestandsmålet for gaupe er ikke oppnådd i Nordland.

Konklusjon

Ut fra påvist tap til jerv og gaupe, tapshistorikk i området, områdets betydning som beitemark og områdets status som prioritert beiteområde, vurderer vi at det er grunnlag for å tillate skadefelling av både jerv og gaupe.

Det er svært vanskelig å lykkes med skadefellingsforsøk på jerv og gaupe på barmark. Etter Fylkesmannens vurdering er skadefellingsforsøk på disse artene på barmark derfor et lite realistisk og lite effektivt tiltak for å forebygge tap. Skadefelling er imidlertid et tilgjengelig virkemiddel i rovviltforvaltninga, med politiske føringer om lav terskel i prioriterte beiteområder.

Dersom fellingsforsøket styres mot ferske tap, er det en viss mulighet for å lykkes. Av den grunn er skadefellingstillatelsen knyttet til bestemte arter og innenfor et avgrenset geografisk område og tidsrom. I tillegg kan det oppfattes konfliktdempende å iverksette skadefellingsforsøk når det oppstår tap.

Vilkår knyttet til vedtaket

1. Fellingsstillatelsen gjelder fra og med 28.06.2016 til og med 03.07.2016. Dersom det påvises nye, ferske tap til jerv eller gaupe i løpet av disse dagene forlenges fellingsperioden automatisk fram til og med 13.07.2016. Med ferske tap menes dyr hvor SNO påviser at de er drept av jerv eller gaupe i løpet av de 3 siste dagene.
2. Tillatt område for felling:
Saltdal kommune vest for Saltdalselva og nord for Russåga/Kvitbergvatnet.
3. Deltakere på kommunalt skadefellingslag vil motta godtgjøring for fellingsforsøket i samsvar med rovviltforskriften § 9a. Det fastsettes ramme for utbetaling av godtgjøring på inntil kr 20 000,- for de første fem dagene i fellingsforsøket. Dersom det oppstår tap som gir grunnlag for forlenget fellingsforsøk (jf. vilkår 1), økes rammen med ytterligere 20 000,-. Denne rammen omfatter også dekking av arbeidsgiveravgift og feriepenger. Maksimal døgnsetts per jeger er kr 1400,-. Videre stilles det kr 15 000,- til rådighet til dekking av utgifter (ikke lønn) til personellet, jf. forskriften § 9.

Kortfattet rapport (fellingsinnsats, aktivitet av rovvilt og erfaringer med fellingsforsøket), samt krav om refusjon sendes samlet til Fylkesmannen i Nordland snarest mulig etter avsluttet fellingsforsøk, og senest innen 20.09.2016.

Merk at deltakere som mottar godtgjøring etter ordningen må være registrerte lisensjegere, jf. rovviltforskriften § 15. Vi viser til brev av 18.06.2012 som er sendt til kommunen for mer informasjon om godtgjøringsordningen.

4. Kommunen er ansvarlig for å oppnevne deltagere på fellingslaget. Det skal oppnevnes en fellingsleder. Kun personer som står på lista over deltakere i fellingslaget kan delta på fellingsforsøket, og slik liste skal sendes til Fylkesmannen før fellingsforsøket starter. Alle som deltar på fellingslaget må være kjent med dette brevets innhold. Fellingsleder er ansvarlig for å gjøre brevet kjent for fellingslaget, samt å kontrollere at deltagerne har avlagt storviltprøve og er registrert i Jegerregisteret. Det bør være et begrenset antall deltagere av gangen, slik at man får et hensiktsmessig fellingsforsøk.
5. Oppnevnte jegere plikter å utøve fellingsforsøket på en human og sikkerhetsforsvarlig måte, jf. viltlovens § 19. Ved felling med rifle skal det benyttes våpen og ammunisjon godkjent for storviltjakt, jf. §§ 15 og 16 i Forskrift av 22.03.2002 om utøvelse av jakt og fangst. Det skal tas hensyn til lysforholdene før det blir løsnet skudd, på lik linje med utøvelse av annen jakt.

-
6. Felling eller forsøk på felling av rovvilt skal umiddelbart meldes til Fylkesmannen og Statens naturoppsyn. Hos Fylkesmannen kan det på dagtid gis beskjed på telefon 75 53 15 00 og etter arbeidstid på Fylkesmannens vakttelefon 478 29 091. Den som feller dyr skal fremvise felt dyr for Statens naturoppsyn for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materiale, og skytter skal kunne påvise fellingsstedet etter anmodning fra Statens naturoppsyn, politiet eller Fylkesmannen.
 7. Dersom rovvilt skadeskytes, plikter de ansvarlige å gjøre det de kan for å avlive dyret snarest mulig. Skytter plikter å forvise seg om påskutt dyr er truffet eller ikke. Ved skadeskyting skal skytter uten opphold underrette Fylkesmannen og nærmeste politimyndighet. Fylkesmannen avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøket på felling skal uten godtgjørelse bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk.
 8. Forsøk på felling i medhold av denne tillatelsen krever ikke tillatelse fra grunneier, jf. viltlovens § 35.
 9. Rovvilt felt i medhold av denne tillatelsen er viltfondets eiendom. Ingen kan derfor på noen måte gjøre seg nytte av felt dyr uten nærmere samtykke fra Miljødirektoratet. Felt dyr skal så raskt som mulig bringes til Norsk institutt for naturforskning i Trondheim. Instruks for ivaretagelse av døde rovdyr kan lastes ned på rovdatas nettside (www.rovdata.no), under Instrukser.
 10. Bruk av hund vil i mange tilfeller være effektivt for å lokalisere rovvilt. Normalsituasjonen er derfor at hund i de fleste tilfeller medbringes, både for jaktlige formål og for evt. ettersøk. Det er videre normalt at hunden i slike tilfeller føres i bånd. For de tilfeller der det også vurderes bruk av løs hund under felling, vises det til at unntak fra sikringsreglene i hundeloven kan gis av kommunen, jf. hundeloven § 9e. Fellingslaget er selv ansvarlig for å innhente slik tillatelse hos kommunen. Bruk av løs, på drevet halsende hunder er ikke tillatt ved fellingsforsøk på jerv, jf. viltlovens § 23. Fylkesmannen viser også til at løs hund i områder med husdyr/rein krever spesiell aktsomhet fra brukeren, for å unngå skade/ jaging av beitedyr.
 11. Fellingslaget skal gi en kort statusrapport for fellingsforsøket minimum annethvert døgn, dette kan gjøres per SMS til vakttelefonen, 47829091.
 12. Fylkesmannen i Nordland kan til enhver tid trekke tilbake fellingstillatelsen.

Saksopplysninger

Dette vedtaket blir kunngjort i Miljøvedtaksregisteret (www.miljovedtak.no) og ved utsendelse til adressatene på kopilista.

Klage

Vedtaket kan påklages til Miljødirektoratet innen tre uker etter mottatt brev.

En eventuell klage skal angi det vedtak det klages over og den eller de endringer som

ønskes. Se også vedlagte skjema om rett til å klage på forvaltningsvedtak. Klagen skal sendes til Fylkesmannen i Nordland, Statens hus, 8002 Bodø.

Med hilsen

Tore Vatne (e.f.)
seksjonsleder

Øyvind Skogstad
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikke underskrift.

Kopi, per e-post:

Mattilsynet region nord
Midtre Nordland Nasjonalparkstyre
Miljødirektoratet
Nordland Bonde- og småbrukarlag
Nordland Bondelag
Nordland reindriftssamers fylkeslag
Nordland Sau og geit
Norges Naturvernforbund – Nordland
Rovviltnemnda i Nordland
Salten politidistrikt
SNO Nordland
Statskog Fjelltjenesten